

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové, soudce Filipa Dienstbiera a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **R. M.**, zastoupená Mgr. Vratislavem Tauberem, advokátem, sídlem Lidická 960/81, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2023, č. j. OAM-926/ZA-ZA11-P12-2022, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 3. 2024, č. j. 22 Az 23/2023-31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobkyně v roce 2020 přicestovala do České republiky na základě studentského víza, v České republice studovala obor stavební inženýrství na Vysokém učení technickém v Brně. Z důvodu ukončení studia jí nebylo prodlouženo oprávnění k pobytu za účelem studia. Dne 13. 10. 2022 podala žádost o udělení mezinárodní ochrany. Jako důvod žádosti uvedla obavu, aby nebyla nucena provdat se za muže, kterému měla být otcem přislíbena v dětství (otec ji přislíbil provdat za syna dobrého přítele). V pohovoru dne 18. 10. 2022 žalobkyně uvedla, že má celou svou širší rodinu v Kazachstánu. Matka s otcem se rozvedli, nežijí spolu a žalobkyně od otce dostává výživné. Studium ukončila, neboť ji nebavilo, v důsledku ukončení studia jí však nebylo prodlouženo vízum. O mezinárodní ochranu požádala v návaznosti na vydaný výjezdní příkaz. Obává se návratu do země původu, neboť muž, kterému ji otec přislíbil, by ji mohl násilím unést. Ačkoli mu již otec sdělil, že přislíb sňatku byl zamýšlen jako vtip, on jej nadále bere vážně, „stalkoval“ ji na internetu, jednou ji

chytil za ruku a pošeptal, že až bude plnoletá, tak si ji ukradne. Naposledy se žalobkyně s dotyčným mužem potkala v roce 2019 náhodně na ulici. Tehdy na ni mluvil, jako kdyby byla jeho manželka, šel s ní nakoupit a dovedl ji až domů. Na sdělení, že jede studovat do České republiky, reagoval tím, že za ní přiletí a že zde nemá s nikým začínat vztah. Žalobkyně měla za to, že by se kontaktu nemohla vyhnout tím, že by v Kazachstánu žila na jiném místě. Poukázala na to, že si ji dotyčný najde všude. Současně se domnívala, že by se v Kazachstánu nemohla na nikoho obrátit s žádostí o pomoc, neboť by tamní policii nedokázala vysvětlit, že dotyčného muže nechce za manžela. Poukázala rovněž na tradici, dle které žena měla souhlasit s nabízeným sňatkem.

[2] Žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto usnesení neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. V odůvodnění rozhodnutí poukázal na skutečnost, že žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu až po pozbytí pobytového oprávnění a vydání výjezdního příkazu téměř po třech letech od vstupu na území České republiky. Dospěl rovněž k závěru, že v daném případě nebyly zjištěny skutečnosti, které by co do povahy a intenzity bylo možné vyhodnotit jako pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Z tvrzení žalobkyně nevyplývá, že by čelila systematickému pronásledování či intenzivnímu jednání ze strany dotyčného muže. Nebyl zjištěn žádný další kontakt (vyjma toho, který žalobkyně uvedla při pohovoru), budoucí problémy – též s přihlédnutím k odstupu několika let od posledního kontaktu – žalobkyně pouze předjímá. Žalovaný dále poukázal na skutečnost, že sama žalobkyně v řízení uvedla, že slib nebyl myšlen vážně, což její otec potvrdil, žalobkyně nadto nepochází z rodiny, která by striktně dodržovala tradiční způsob života. Ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA o dodržování lidských práv v Kazachstánu současně jednoznačně vyplývá, že žadatelkou zmíněné jednání vůči ženám je v Kazachstánu zákonem zakázáno a není státními orgány ani mlčky tolerováno (s ohledem na popsany veřejně známý případ únosu dívky, jejíž únosci byli dopadeni a odsouzeni k sedmi a osmi letům vězení). Přestože k praktikování smluvených manželství může v některých odlehlých oblastech země docházet, nedospěl žalovaný k závěru, že by se jednalo o případ žalobkyně a že by se nemohla obrátit pro ochranu svých práv na příslušné orgány.

[3] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou Krajský soud v Brně rozsudkem označeným v záhlaví zamítl. Krajský soud připomněl, že žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení, a tedy je především na něm, aby věrohodně tvrdil a v rámci možností též prokázal skutečnosti relevantní pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Na žalovaném je, aby k tomu žadateli zejména vytvořil prostor vhodně kladenými otázkami během pohovoru, shromáždil dostatek aktuálních informací o zemi původu a následně posoudil, zda dotyčnému v zemi původu hrozí pronásledování nebo vážná újma. Těmto povinnostem dle krajského soudu žalovaný v souzené věci dostál.

[4] Krajský soud připomněl, že žalobkyně se v podané žalobě dovolávala pouze nesprávného posouzení azylového důvodu dle § 12 písm. b) zákona o azylu týkajícího se odůvodněného strachu z pronásledování. Z tvrzení žalobkyně nicméně nevyplývá, že by ke kontaktu s dotčeným mužem, jehož jméno v řízení ani neuvedla, docházelo opakovaně. Tvrzené „stalkování“ na internetu žalobkyně nevztáhla ke konkrétnímu časovému období, ani je ničím nedoložila, dále byl tvrzen pouze jeden náhodný kontakt při nakupování. Z ničeho tedy dle krajského soudu neplyne, že by dotyčný muž žalobkyni opakovaně

pokračování

a systematicky kontaktoval, či ji dokonce na území České republiky vyhledal. Nadto byl dotčený muž již otcem žalobkyně informován, že příslib sňatku byl zamýšlen pouze jako vtíp. Z vyjádření žalobkyně současně vyplývá, že její rodina nežije tradičním kazašským způsobem života. Jde-li o ochranu poskytovanou obětem pronásledování, krajský soud připomněl, že žalobkyně (byla-li skutečně vystavena nebezpečnému pronásledování a stalkingu) se v zemi původu neobrátila s žádostí o pomoc na orgány policie. Stejně tak případné praktikování zakázaných smluvených manželství v odlehlých oblastech země není dle krajského soudu v daném případě relevantní, neboť z ničeho neplyne, že by žalobkyně a její rodina bydlela v takových odlehlých oblastech.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Namítala, že jí krajský soud nesprávně klade k tíži, že se neobrátila na orgány policie o ochranu, neboť za situace, kdy má žadatel o mezinárodní ochranu nedůvěru ve vnitrostátní orgány a současně z informací o zemi původu vyplývá opodstatněnost této nedůvěry, nelze po něm požadovat, aby prostředky vnitrostátní ochrany vyčerpал. V této souvislosti stěžovatelka poukázala na již zmiňovanou zprávu Ministerstva zahraničních věcí USA, z níž dle jejího názoru taková důvodná pochybnost vyplývá. Žalovaný se dle stěžovatelky zaměřil pouze na to, že únosy žen a dívek jsou v Kazachstánu trestným činem a že v konkrétním případě byli pachatelé za tento čin trestně postiženi. Z uvedené zprávy však dle stěžovatelky vyplývá, že navzdory kriminalizaci tohoto jednání jsou únosy v odlehlých oblastech nadále praktikovány, přičemž oblast, ve které žalobkyně bydlela, je oblastí odlehlou, nacházející se na hranicích země. Stěžovatelka krajskému soudu rovněž vytýkala, že pokud nezmínila jméno dotyčného muže a netvrdila kumulaci důvodů pronásledování, bylo na žalovaném, aby ji v rámci pohovoru vhodně zvolenými otázkami navedl na to, aby tyto údaje uvedla.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na obsah spisového materiálu, vydané správní rozhodnutí a napadený rozsudek, s jehož závěry se v plném rozsahu ztotožnil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Podle § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), Nejvyšší správní soud odmítne pro nepřijatelnost kasační stížnost ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[8] Kritéria přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a uplatní se na všechny věci, ve kterých před krajským soudem rozhodl specializovaný samosoudce (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Kasační stížnost je proto přijatelná v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále je kasační stížnost přijatelná rovněž v případech zásadního pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (viz rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 11. 6. 2021, č. j. 10 As 154/2021-23, nebo usnesení ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31).

[9] Nejvyšší správní soud se otázkou zajištění ochrany v případech tvrzeného pronásledování ze strany nestátních subjektů ve své rozhodovací činnosti opakovaně zabýval. Již v rozsudku ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016-87, v této souvislosti vyslovil, že podle „*čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice* [rozuměj směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany] *tato ochrana musí být účinná, a ne pouze dočasná (k tomu srov. v kontextu ukončení mezinárodní ochrany rozsudek velkého senátu Soudní dvora EU ze dne 2. března 2010, Abdulla, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, ECLI: EU:C:2010:105, body 72-73). Zpravidla je tomu tak, pokud poskytovatel ochrany "učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup"* (srov. též obdobné znění § 2 odst. 11, resp. nyní § 2 odst. 5 zákona o azylu). Ačkoliv z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že subjektivní nedůvěra vůči vnitrostátním orgánům neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23), v případě, že informace o zemi původu ukazují opodstatněnost této nedůvěry, nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat, aby vyčerpal prostředky vnitrostátní ochrany“ (shodně též již rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 9. 8. 2021, č. j. 6 Azs 63/2021-42, nebo ze dne 23. 9. 2023, č. j. 5 Azs 99/2023-31).

[10] V rozsudku č. j. 5 Azs 66/2008-70 Nejvyšší správní soud upozornil, že „*pokud jde o první podmínku stanovenou čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice, vychází z premisy, že žádný stát není schopen zabránit veškeré trestné činnosti*“. Ani samotný výskyt dotčeného nežádoucího jevu na území státu tedy nepostačuje pro učinění závěru o nedostatečnosti ochrany.

[11] V daném případě stěžovatelka k namítané opodstatněnosti nedůvěry ve vnitrostátní orgány neuvedla, z jakých konkrétních informací ve zprávě o zemi původu její nedůvěra vyplývá. Krajský soud správně poukázal na to, že část uvedené zprávy pojednávající právě o únosech žen a dívek za účelem nucených sňatků obsahuje informace o tom, že se tento jev může v odlehlých oblastech vyskytovat, avšak i v takových případech se jedná o trestný čin. K tomu je ve zprávě popsán příklad z praxe, kdy došlo k dopadení pachatelů a jejich odsouzení. Přestože ze zprávy dále vyplývá, že podání trestního oznámení může být spojeno s byrokratickou zátěží, nelze pouze z toho dovozovat, že ze strany státních orgánů nedochází k poskytování účinné ochrany. Stěžovatelka ostatně žádné konkrétnější důvody vycházející z reálné praxe, které by odůvodňovaly opodstatněnost její nedůvěry ve vnitrostátní orgány, neuvedla.

[12] Tvrzení, že místo bydliště stěžovatelky je právě takovou odlehlou oblastí, ve které dochází k únosům, pak stěžovatelka nově uplatnila až v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud se jím tedy nemohl zabývat (viz např. již rozsudek ze dne 22. 9. 2004, [č. j. 1 Azs 34/2004-49](#), [č. 419/2004 Sb. NSS](#), nebo rozsudek ze dne 25. 9. 2008, [č. j. 8 Afs 48/2006-155](#), [č. 1743/2009 Sb. NSS](#)).

pokračování

[13] K námitce týkající se postupu žalovaného při pohovoru, při němž měl žalovaný vhodně zvolenými otázkami poskytnout stěžovatelce prostor pro uvedení dalších důvodů pro udělení mezinárodní ochrany a rovněž pro identifikaci dotčeného muže, krajský soud správně vycházel z judikatury, dle které je především na žadateli o mezinárodní ochranu, aby věrohodně tvrdil rozhodné skutečnosti (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003-41, nebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013-38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48, ze dne 23. 8. 2019, č. j. 3 Azs 133/2018-50, či ze dne 9. 5. 2023, č. j. 9 Azs 71/2023-26). Žalovaný se stěžovatelky při pohovoru výslovně tázal, zda uvedla veškeré důvody, pro které žádá o udělení mezinárodní ochrany, zda uvedla úplné informace a nic nezamlčela, a dal jí prostor uvést jakékoli další skutečnosti, které by měl při rozhodování žádosti zohlednit. Krajský soud pak v napadeném rozsudku poukazoval na absenci kumulace důvodů v kontextu toho, že na stěžovatelčin případ nedopadá stěžovatelkou odkazovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu, který se právě týkal případu, v němž taková kumulace důvodů (žalovaným nezohledněná) nastala. Neuvedení jména dotyčného muže pak nebylo pro posouzení věci stěžejní, z napadeného rozsudku je zřejmé, že krajský soud se této dílčí okolnosti v rozsudku pouze podívil. Jednalo se tedy o doplňkový argument, nikoli o klíčový rozhodovací důvod.

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Vzhledem k tomu, že krajský soud rozhodl v souladu s ustálenou a jednotnou judikaturou a nepochybil ani při výkladu hmotného či procesního práva, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[15] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. K odmítnutí pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení případu (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), a proto je namíste rozhodnout o náhradě nákladů řízení podle úspěchu ve věci (viz již citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 83/2021-28). Žalobkyně (stěžovatelka) neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. září 2024

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu